

مفصل شرح مطول

تألیف:

ابومعین حمیدالدین حجت هاشمی خراسانی
مدرس علوم عرب و فنون ادب

انتشارات حاذق

حدیث زلف سیاه تو بس مطول بود سخن به وصف دهان تو مختصر کردیم

مطول سر زلف جنان بود ولی مختصر خواندن آسان بود

حجت هاشمی خراسانی، علی، ۱۳۱۴.

مفصل شرح مَطُول [تفتازانی] / تألیف ابومعین حمیدالدین حجت هاشمی خراسانی.

مشخصات نشر: قم: حاذق، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۲۶۱۶ ص.

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۷-۲۴-۴ (ج دوم) ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۷-۲۳-۷ (ج اول)

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۷-۲۵-۱ (ج سوم)

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۷-۲۶-۸ (ج چهارم) فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

یادداشت: کتاب حاضر شرحی بر مَطُول مسعود بن عمر تفتازانی است که خود شرحی است بر تلخیص

المفتاح خطیب قزوینی که آن نیز شرحی است بر مفتاح العلوم سکاکی

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن، ۶۶۶-۷۳۹. تلخیص المفتاح - نقد و تفسیر

موضوع: تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲-۷۹۲ ق. مَطُول - نقد و تفسیر

موضوع: زبان عربی - معانی و بیان

موضوع: زبان عربی - بدیع

شناسه افزوده: سکاکی، یوسف بن ابوبکر، ۵۵۵-۶۲۶ ق. مفتاح العلوم. تلخیص

شناسه افزوده: خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن ۶۶۶-۷۳۹ ق. تلخیص المفتاح. شرح

شناسه افزوده: تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲-۷۹۲ ق. مَطُول. شرح

رده کنگره: ۱۳۹۱ / ۲۱ / ۸ / ۶ / ۲۰۲۸ / PJA

رده دیویی: ۴۹۲ / ۷۵

شماره کتابخانه ملی: ۱۹۵۴۷۹۱

نشر حاذق

مفصل شرح مَطُول

نویسنده: حجت هاشمی خراسانی

ناشر: نشر حاذق ۸۰۷۶ ۱۵۱ ۹۱۲

چاپ اول / ۱۳۹۱ / ۲۰۰۰ نسخه

چاپخانه اعتماد

قیمت: (دوره) ۶۰/۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

تلفن ۷۷۴۲۸۳۶، نمابر ۷۷۴۱۲۱۶ - تلفن همراه ۹۰۷۸ ۱۵۱ ۹۱۲

اشعاری از مؤلف

صبر بهر کار صعب نیک کلید است
 آنکه کند صبر پیشه دان که سعید است
 غرقه جزا میبرد هر آنکه کند صبر
 ثبت مر این گفته در قرآن مجید است
 صبر بود تلخ و تلخ تر از صبر
 صبر تو باشد که بس کریه و شدیدا است
 صبر یکی از دو مستعان به آمد
 صبر نما پیشه کاین طریقه سدید است
 اجر صبور بی حساب و بی عدد آمد
 صبر کن و تخم صبر کار تو در دل
 هر که رسید او بمنزلی و مقامی
 ای پسر من به پند من تو بده گوش
 پند ترا بند و میره انسدت از بند
 جمله قرآن پند آمده است نصیحت
 خوان تو قرآن ای پسر روی بند
 گر که چنینی تو مهتدی شوی زار
 باز بگویم کلید هر در بسته
 صبر نما در بلا و شکر همی کن
 این صفت صبر از علی تو بیاموز
 حجت اگر در بلای دهر کند صبر

در وصف رسول خاتم (ص)

مبتدا صادر ز صاحب ابتدا
 نیست او را مبتدانه متها
 بعد باری ذات او بی مثل و نند
 نی ورا پیدا مشارک نی که ضد
 از لعمرك تاج بر سر دارد او
 خلعت لولاک در بر دارد او
 لی مع الله شمه از حال او
 ما سوا روزی خور افضال او
 همچو خلق وی عظیم کی آمدی
 اهل ایمان را رحیم کی آمدی
 رحمه للعالمین او هست و بس
 شافع روز پسین او هست و بس
 آمده اندر کمال اعتدال
 خود کمال اندر کمال اندر کمال
 مر گواه اعتدالش یا و سین
 تو برو این را بخوان از یاسین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ترجمه مصنف صاحب تلخیص المفتاح

قاضی القضاة محمد بن عبدالرحمن بن عمر، مذهب شافعی داشته، و در شهر قزوین ولادت یافته، و مشهور به خطیب دمشق و خطیب قزوینی بوده، زیرا در مسجد جامع دمشق خطیب و امام جمعه بوده، و وی را تألیفات متعدده است مانند: تلخیص المفتاح که مختصر قسم سوم مفتاح العلوم سکاکی است که بر او شرحهای بسیار نوشته شده، مثل شرح محمد بن مظفر خلخالی متوفای ۷۴۵ قمری و شمس الدین روزنی متوفای ۷۹۲ که شارح ما در موارد بسیاری قول آندو را رد می کند بدون تصریح بنام و بهاء الدین سبکی متوفای ۷۷۳ و بهترین آنها شرح شارح سعد الدین بنام مطول است.

و یکی از کتب مصنف به نام ایضاح است که به منزله شرح برای تلخیص المفتاح است و این رباعی به مصنف منسوب است:

در جامه صوف بسته ز نار چه سود در صومعه دل بیازار چه سود
ز آزار کسان راحت خود می طلبی یک راحت و صد هزار آزار چه سود
و در سال ۷۳۹ در دمشق جهان را وداع کرده. رحمه الله علیه

نه تخصیص حصری.

الحصر: تا با مقام مناسب نباشد بلکه اراده کرده تخصیص ذکرى را و با مقام مناسب است.

و المراد تخصیصه بمعین: اختصاص دادن خبر را به مستدالیه معین باین معنی که قیام از زید سر زده نه از عمرو.

و هذا سدید: شارح گوید اینکه از تخصیص، اختصاص ذکرى باشد صحیح است ولى با زیادى نمى سازد زیرا تخصیص ذکرى قابل زیاده و نقصان نیست به خلاف تخصیص حصری مگر اینکه اضافه زیاده بیانیه باشد فافهم.

خداوند اعرم ما را در طاعت خویش زیاده گردان و عصیان ما را اندک گردان و ما را مرضی خویش و راضی به قضاء خود ساز. الحمد لله فى السراء والضراء والشكر له على ما نعم و صلى الله على محمد و آله الطاهرين.

پایان جزء سوم کتاب بفصل در شرح مطول و از خداوند توفیق خواهم برای اتمام باقى مجلدات و او موفق میزند.

فهرست کتاب

۴	خطبه مؤلف
۵	احوال مستدالیه
۳۱	تعریف مستدالیه
۱۴۱	تنکیر مستدالیه
۱۵۹	وصف مستدالیه
۱۶۹	تأکید مستدالیه
۱۸۳	عطف بیان مستدالیه
۱۹۵	ابدال از مستدالیه
۲۰۳	عطف بر مستدالیه
۲۱۵	شرح ضمیر فصل
۲۲۶	تقدیم مستدالیه
۲۴۱	اشعارى از مؤلف